

Project Zuidhorn brengt energieverbruik in kaart met meting in stal

'Helpt minder energie moet kunnen'

In de gemeente Zuidhorn doen twaalf melkveehouders mee aan een proefscan om het energieverbruik op hun bedrijf te meten. Opdrachtgever LTO-Noord wil tot 2020 elk jaar 2 procent energie uit fossiele brandstof besparen op agrarische bedrijven. De uitvoerder van de energiscans, Rob Jacobs van L'orel Consultancy, is overtuigd dat sommigen zeker met de helft minder energie toekunnen.

Door: Mela Groot Antink
Fotografie: Jan Bouwman

Met zijn laptop en meet-apparatuur is Rob Jacobs bij nacht en ontij op pad in het Noord-Groningse achterland. Elke week meet hij een bedrijf door, altijd precies in de periode tussen twee tanklegingen in. „Als de RMO toevallig 's avonds komt, moet ik dus op dat moment de boel aansluiten. En drie of zes dagen later ben ik er dan weer om de gegevens uit te lezen. Uiteindelijk willen we de energie terug kunnen rekenen naar het verbruik ervan per liter melk.”

Dat brengt Jacobs op een koude maandagavond in Aduard, bij Kor van der Vis. Van der Vis heeft 120 melkkoelen, 50 stuks jongvee en 80 hectare grasland dat zommers wordt beweid. De ligboxenstal dateert van 1983 terwijl het jongvee in de oude deel staat. De melkstal is opnieuw opgebouwd in 1997. Jacobs heeft er al heel wat uurlijes doorgebracht, mede door de veehouder zelf. Van der Vis: „Ik was direct enthousiast toen ze me vroegen. Ik heb ooit zelf een opleiding gemaakt om het water van de warmterugwin(wtw) installatie door te trekken naar mijn huis voor de douche en de

wasmachine. Uiteindelijk heb ik dat weggehaald omdat ik toch bang was voor legionella, zeker in de zomer. Maar ik ben wel altijd bewust met energie bezig.”

Meten is weten

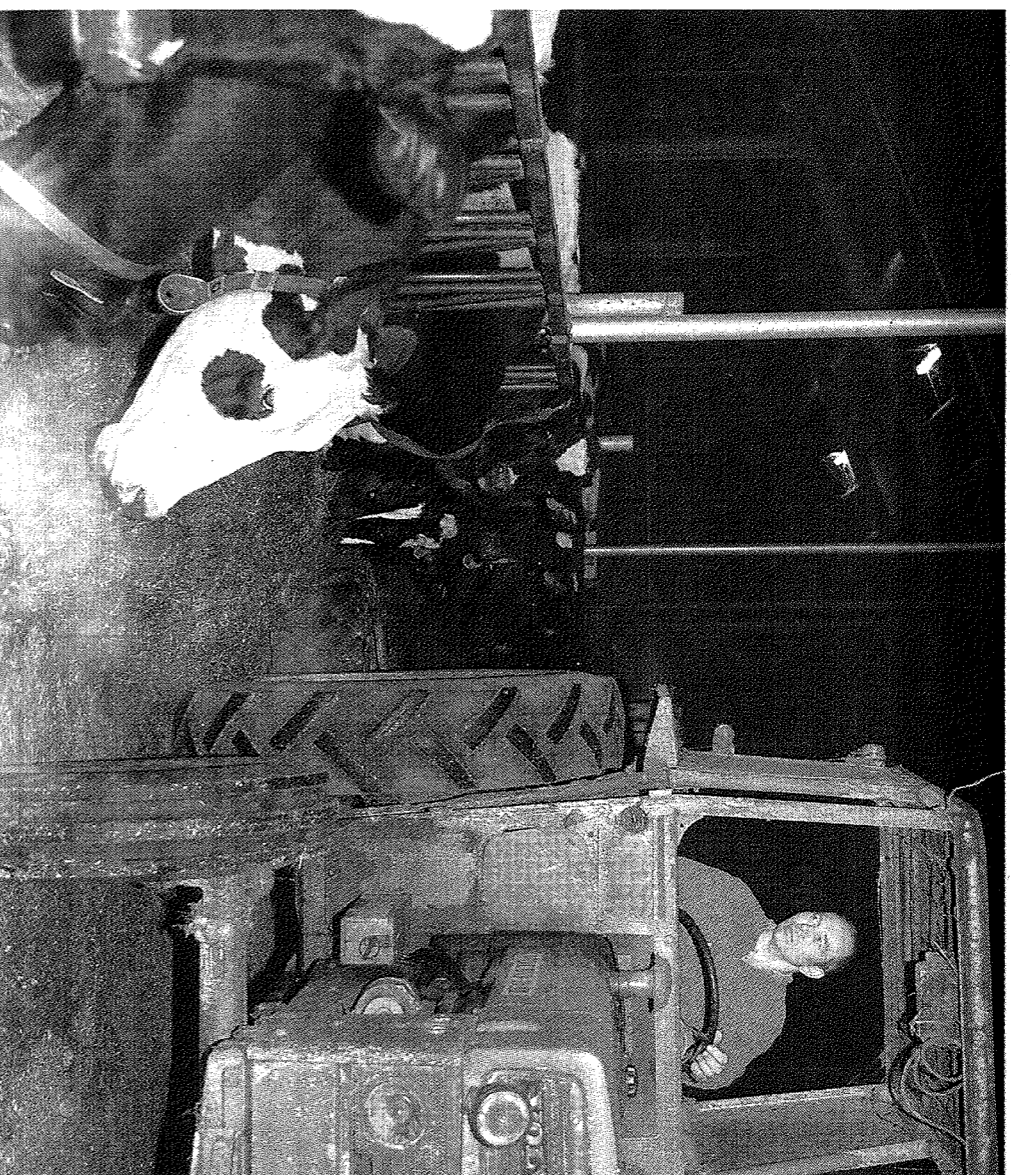
Jacobs kan zich alleen prima redenen, maar Van der Vis hoort zijn bevindingen graag aan. „Logistiek gezien zitten wij toevallig vrij goed. Tussen de koeltank en de boiler en de wtw-installatie zit nauwelijks overbodige afstand. Maar de leidingen die er zitten, zou ik nog wel beter kunnen isoleren. En de lampjes van de melkmeters die ik continu laat branden verbruiken nagenoeg geen energie.” Jacobs is één en al enthousiasme: „Ik zie steeds weer nieuwe dingen. En het mooie is: wij meten nu alles, onafhankelijk van leveranciers. Meten is weten.” Die onafhankelijkheid komt de boer in Aduard extra goed uit. In de loop van dit jaar wil hij de stal uitbreiden, waardoor veranderingen in dit stadium makkelijk kunnen worden verwerkt. „Ik heb wel eens twijfels gehad over de kengetallen die ik van leveranciers kreeg. In de praktijk is het toch altijd net anders. Nu meten we die praktisch. En als ik dan een extra winstmarge zie, dan ben ik

geneigd deze maatregelen wat hoger op het prioriteitenlijstje te zetten.”

Kap en spiegel

Ondertussen houdt energiscanner Rob Jacobs zijn oren en ogen wijd open. Zo verbaasde hij zich over de vele TL-balken in de stal en vooral vanwege het feit dat de kap vaak ontbreekt. „Met een kap en spiegels richt je zomaar twee keer zoveel van je licht naar beneden, waar je het nodig hebt. Mits je ze schoonhoudt en dat is juist het probleem in de praktijk. En het jongveegeedeelte kan best een lamp minder hebben, maar dat zie ik in de praktijk niet altijd terug.”

Zijn grootste verbazing: de

Kor van der Vis gaat bewust om energieverbruik. Hij liet zijn bedrijf doormeten. „Ik zie steeds weer nieuwe dingen”, vertelt hij.

situatie in net nieuw gebouwde bedrijven. „Daar hoopte ik situaties aan te treffen waarin optimaal was omgegaan met energie. Maar ik ben ze nog niet tegen gekomen. In de gewone woningbouw is het heel normaal dat de tekening vooraf wordt beoordeeld op het halen van de energienorm. Zo'n norm is niet in te stellen voor de melkveehouderijen, daarvoor is de variatie te groot. Maar het is wel raar dat er helemaal niemand kijkt naar het geïntegreerde plaatje voor het energieverbruik.”

Jacobs en Van der Vis schatten dat nog niet de helft van de boeren een frequentieschakelaar op de melkinstallatie heeft zitten. „Dat ding draait de hele tijd op vol vermogen, gemiddeld vijf tot zes uur per dag, 365 dagen! Terwijl je niet altijd je volle aantal melkt. Een automatische schakelaar kan dat goed regelen en het is één van de grootste stroomverleters in het bedrijf.” Het project zal de gemoeieren los maken, zo verwacht Jacobs. „Voor sommigen klapt de informatie er straks behoorlijk in, als blijkt dat ze jarenlang zoveel geld hebben laten wegvloeden. Maar andersom kan het ook. Wat dacht je van al die mensen die tien jaar geleden na veel wikken en wegen een investering deden die zichzelf maar krap zou terugverdienen? Inmiddels is de stroomprijs drie keer over de kop gegaan in de laatste twaalf jaar. Dus wat toen maar net uit kon, heeft zich al drie keer terugverdiend. Straks is duidelijk waar je het meest kunt besparen, wat je moet investeren en door wie je dat kunt laten doen. En zelf heb ik dan waarschijnlijk extra collega's en wat meer stroommeters nodig.”

ENERGIESCAN KAN HEEL NUTTIG ZIJN

Voor de proefscans zijn twaalf veehouders benaderd met elk ongeveer honderd stuks melkvee, 1 miljoen liter melk en een melkstal variërend van carrousel tot visgraat en melkrobot. LTO-Noord, het Energieconvenant Groningen, Gemeente Zuidhorn en de Rabobank financieren het project. Na de eerste zes weken worden half februari de uitkomsten gepresenteerd aan de twaalf deelnemende boeren en de deelnemers die het project ondersteunen. Uiteindelijk zal elke melkveehouder aan de hand van de kengetallen uit het onderzoek een afweging kunnen maken of een energiscan bij hem nuttig kan zijn. Al het cijfermateriaal komt in de loop van het project in een databestand op internet, waar melkveehouders dan hun energieverbruik kunnen vergelijken met een bedrijf met soortgelijke omstandigheden.

Eddie ter Brack van LTO-Noord: „Voor ons is het ook nog heel erg moeilijk in te schatten hoe het gaat lopen. Hoeveel boeren zich aanmelden voor zo'n scan en hoeveel zij er uiteindelijk mee zullen besparen. Om over de investering nog maar niet te praten. Soms gaat het om isolatie of een vervanging van een oude ketel. Maar we kijken ook naar nieuwe technische innovaties zoals absorptiekoeling. Uiteindelijk maakt de hoogte van de investering niet zoveel uit, als het getal onder de streep maar hoog genoeg is. Daar kijkt de boer naar. Maar wij hebben natuurlijk wel een doelstelling. Dat is die 2 procent minder energie per jaar tot 2020. Er zijn genoeg bedrijven waar men maandelijks 1.500 euro kwijt is aan de energieleverancier.”

Aduard-Rob Jacobs heeft zijn apparatuur aangesloten op de meterkast van Van der Vis en leest de resultaten op het beeldscherm van zijn laptop.